

Laila Shukri

Arab paloták szolgálója voltam

Laila Shukri

ARAB
PALOTÁK
SZOLGÁLÓJA
VOLTAM

Kossuth Kiadó

A kiadás alapja:
Laila Shukri: *Byłam kochanką arabskich szejków*
Prószyński Media, Warszawa 2017

Fordította
Wolosz Vera

ISBN 978-963-544-690-2

Minden jog fenntartva

© Laila Shukri 2017
© Kossuth Kiadó 2022
© Hungarian translation Wolosz Vera 2022
Borítókép © 123rf

I. FEJEZET

Bibi

Tízéves voltam, amikor először elindultam szolgálni a gazdag Kuvaitba. Még nem jött meg a menzeszem, de anyu Bombayban, az utazás előtti fürdetésemkor elmagyarázta, mit kell tennem, ha megjelenik az első vér.

– Hamarosan – mondta, miközben alaposan bezappanozta fejletlen gyermeki testemet – meg fognak jelenni rajtad az első szőrszálak. Itt, a hónod alatt – dolgos keze gyengéden megcsiklandozott –, és itt – mutatott rá a szeméremdombomra. – Akkor majd szólj erről az asszonyodnak, akinél dolgozni fogsz. Kérj tőle egy villanyborotvát, és tüntesd el a szőrt! Ne felejtse el: mindig gondosan tisztálkodj, ez nagyon fontos!

Csüngtem a szavain, hiszen anyu régebben három éven át dolgozott szolgálóként Kuvaitban, és egyébként is mindent tudott. Nagyon okos volt.

– Ha pedig megjön a vérzésed, kérj Kotexet az asszonyodtól – magyarázott tovább.

– Mi az a Kotex? – Nem ismertem ezt a szót.

– Olyan betétféle, amit a lábad közé raksz, hogy össze ne piszkítsd a ruhádat.

– De hát az kényelmetlen... és biztosan kipottyan – aggodalmaskodtam.

– Ne izgulj – nyugtatott meg anyu, miközben lendületesen csutakolta a hajamat. – Zsebes bugyikat veszek neked, amelyekbe beillesztheted a betéteket. Kényelmes lesz.

Ó, az én édes anyukám! Mindig mindenre gondolt, minden helyzetben tudta, mi a teendő. Még a hasában hordozott, három hónapos terhes volt velem, amikor – hogy megmentsen – a falujából a városba szökött. Félt, hogy a brutális verések, amelyekben örökké részeg apám rendszeresen részesítette, veteléshez vezethetnek. Őrjöngő férje csalással vádolta. Kijelentette, hogy a gyerek nem az övé, és mindent megtett, hogy ne jöhessen világra.

Anyu egy sötét éjszakán karjára kapta akkor öt-éves nővéremet, Anisát, és halkán kiosont a házból. Gyalog vágott át előbb a hegyeken, majd a száraz évszakban kiszikkadt tómedren – így jutott el a városba, ahol hajlékot és munkát talált. Kijárt a városka melletti rizsföldekre, hogy megkeresse a maga és Anisa fenntartásához szükséges pénzt. Nagyon dolgos és megbízható volt, ezért az emberek szívesen alkalmazták. Amikor eljött a szülés ideje, kórházba került, ahol váratlan komplikációk adódtak, és egy hónapot bent kellett töltenie.

Anyu mesélte, hogy születésemkor a nővér Indirának hívott, mivel annyira hasonlítottam nagy honfi-

társnőnkre.* Magas homlokom, a járomcsontom és az orrom jellegzetes formája miatt a mai napig, ahányszor csak visszatérek Indiába, az emberek megjegyzik ezt. – Indira Gandhi! – kiáltják utánam az utcán. De az okmányaimba a nevemhez azt írták be: *Bibi Shaik*. Az apám után, akit sosem láttam. Azaz egyszer ugyan megjelent nálunk, de én még annyira kicsi voltam, hogy nem emlékszem rá.

A kórházi lábadozást követően anyu visszatért velünk a saját falujába. A fülébe jutott, hogy apám elhagyta a házukat, és átköltözött egy másik településre, ahol újra megnősült. Mi muszlimok vagyunk, így a férfiaknak egyszerre több feleségük is lehet. Anyu remélte, hogy apánkat majd lefoglalja az új élet, és talán megfeledkezik rólunk, így békében élhetünk. Rögtön munkába is állt, hogy legyen mit ennünk. Amíg ő távol volt, a nővérem vigyázott rám. Ha leülünk hármasban teázni, anyu és Anisa a mai napig gyakran felidézik az egyik emlékezetes esetet. Ahányszor anyánk egyedül hagyott minket otthon, a testvérem feladata volt a pelenkacsere, meg az, hogy ringasson, ha sírtam. Egy mennyezetgerendához csomózott lepedő volt a bölcsőm. Anyu időnként hazajött a munkából, hogy megszoptasson. Egyszer aztán döbbsen láttam, hogy a testem duzzadt, és az arcom vörös a bőgéstől. Ráadásul a rajta éktelenkedő horzsolásokból vér is szivárgott.

* Indira Prijadarsini Gandhi (1917–1984), indiai politikus. 1966–1977 között, valamint 1980–1984 között India miniszterelnöke. Szikh fundamentalisták gyilkolták meg. Testét elégették, hamvait azonban nem a Gangeszbe szórták, hanem a Himalájába vitték fel.

– Mi történt? – kiáltott fel rémulten anyám. – Mit műveltél velem? Hát így viselted gondjád? – ripakodott rá a testvéremre.

– Én semmi rosszat nem csináltam... Én... Csak meghintáztattam egy kicsit... Eléggé meghintáztattam, a plafonig... – Hadonászott apró karjával Anisa. – Mert egyre csak nyafogott és nyafogott... És meg akartam nyugtatni... – mentegetőzött, de látva anyánk arckifejezését, nála is eltört a mécses.

Ő is kicsi volt még, és nem tudta, hogy a túl lendületes mozdulatok árthatnak nekem. A bölcső szövete kidörzsölte arcom finom bőrét, az erőteljes hintáztatástól pedig a padlóra zuhantam. Ezután, ha anyánk nem volt otthon, a szomszéd öregasszony vigyázott rám, aki maga is tizenegy gyereket nevelt fel.

Anyu mesélte, hogy négy hónapos koromban apám egyszer csak bent termelt a házban. Szokás szerint részeg volt, és amint meglátott, előrántott egy jókora kést, azzal lódult felém. „Kinyírom ezt a rohadt fattyút!” – üvöltötte. Én rákacagtam, és a praclimmal úgy kalimpáltam a hosszú, hideg penge felé, mintha csodálatos játékszert kínált volna oda. Vidám voltam, élénken gőgicséltem – örültem, hogy valaki játszani akar velem. Apám nekilendült, halálos szúrásra készült. A nővérem hisztérikus sikoltozására odaéő anyu az utolsó pillanatban rántotta félre a karját. Anyut ekkor valami eszeveszett bátorság szállta meg, és egy vaslábossal agyba-főbe verte apámat, majd végérvényesen kihajította az utcára. Három év múlva vette hírért, hogy apámat egy kobra halálra marta. Én a nevére sem emlékszem.

Anyunak egész életében nehéz munkát kellett végeznie annak érdekében, hogy ne éhezünk. Gyakran hajnali háromkor kelt, ilyenkor a társnőivel egy két-ökrös bérszekéren zötykölődtek el az egyik távolabbi település mangóültetvényeiig, ahol a tulajdonosok zöld, még éretlen mangót árusítottak. Az asszonyok a mangót a szekérrre pakolták, aztán visszasekereztek a mi falunkba. Itt elosztották egymás között a kemény gyümölcsöket, és gúlába halmozták őket. Három-négy nappal később a mangók héja sárgás vagy enyhén narancssárgás színt öltött. Ekkor anyu, aki képes volt tapintással is megállapítani a gyümölcsök érettségét, a megfelelőket egy jókora kosárba dobálta át. Amikor a kosár színültig telt, anyu újra pirkadatkor kelt, a fejére illesztette a kosarat, és nekivágott a környező falvaknak, hogy eladja a gyümölcsöt. Cserébe rizst vagy pénzt kapott.

– Mindezt érted tettem, kislányom – mondogatta, miközben a hajamat fésülte. – Igyekeztem, hogy otthon mindig legyen legalább egy maréknyi rizs... Te pedig imádtad a fehér rizst, a legdrágább fajtát. Így hát mindkét irányban nehéz terhet cipeltem... Odafelé a mangót, visszafelé pedig a rizskötegeket...

Amikor Anisa tízéves lett, eljött hozzánk anyu testvérenek a férje, és magával vitte a nővéremet látogatóba a nénikénkhez. Öt nappal később anyánk hírt kapott, hogy a sógora férjhez adni készül Anisát valamelyik távoli rokonához. Anyu ideges lett, nyomban a hátára vett, és már indult is, hogy megakadályozza a házasságot. Hosszú volt az út. Autóbusszal csak fél-útig jutottunk, a táv többi részét gyalogosan kellett megtennünk. Verejtékes küszködéssel kaptattunk át

a hegyeken, aztán rengeteget csúszkáltunk az évszakban kiszáradt tófenék tapadós sarában. Borzasztóan fáradt voltam, így hát sírtam. Anyu vitt, ameddig bírta, de amikor már nem bírta tovább, magamnak kellett mennem.

– Ne húzd az időt! – nógatott egyre. – Szedd a lábad szaporábban, mert elkésünk!

Mire két nap múlva odaértünk, az esküvői fogadás már véget ért. Anisa egy szerény, piros szegélyű fehér száriban üldögélt nagy csapat asszonytól közrefogva egy dobogón. Az arca szomorú volt, apró teste már-már elveszett a ruharedők között. A lehangoló látványt a ráaggatott virágfüzerek sem derítették fel. Nyakában kókadtan fityegett egy piros korall nyaklánc, az úgynevezett *nallal patiya* – annak jeleként, hogy a házasságot megkötötték.

– Anisa! – kiáltottam, és bőgve a nyakába borultam. Addig minden időnket együtt töltöttük, most meg egy hete nem láttam. A testvérem magához szorított. A teste remegett. Nem tudom, felfogta-e egyáltalán, hogy mi történt.

– Kinek adtátok oda a gyermekemet? – üvöltötte hisztérikusan anyu. – Kinek adtátok oda a kislányomat?

Az ifjú férjről kiderült, hogy egy mérhetetlenül szegény család huszonegy éves fia. Mi is sok ínséget láttunk, és voltak napok, amikor nem került ennivaló az asztalunkra, de a család, amelyhez most már szeretett nővérem is csatlakozott, valóságos koldusokból állt. Olyan borzasztó nincstelenségben éltek, hogy amikor később meglátogattuk őket, görcsösen kapaszkodtam anyám szárijába, nehogy egyedül maradjak

abban a sivár környezetben. Emlékszem, mindössze egy fazekuk és három tálkájuk volt – a családtagok számának megfelelően. Amikor étellel kínáltak minket, azt mondták, várjak, amíg a felnőttek végeznek az evéssel, és felszabadul egy tányér. Mivel igencsak éhes voltam, és azonnali étet követeltem, a saját adagomat a fazék fedőjében kaptam meg.

A nővérem esküvőjének napján az Anisát körülfogó asszonyoktól anyám megtudta, milyen alacsony társadalmi helyzetű az ifjú férj. Amikor kiderült, hogy elkéstünk, anyám bánata a tetőpontjára hágott. Elkeseredésében lekapta a szandálját, és azzal esett neki a sógornak.

– Mit műveltél? – ordította. – Hogy merészelted? Miért nem kértél tőlem engedélyt? Ki engedte meg, hogy az én gyerekem sorsáról dönts? – Csak úgy záporoztak az ütései a férfi fejére, testére. Az összegyűlt vendégek egymást túllicitálva igyekeztek anyánkat megnyugtatni. Elrángatták a sógortól, elmagyarázták anyámnak, hogy most már nem tehet semmit. A lánya már feleség, és ezen semmi nem változtat. A legjobb lesz, ha beletörődik a történetekbe. Egyébként is biztosan éhes, és nyilván Bibi is az, így egynek inkább pár falatot a hosszú utazás után, és ünnepeljék együtt a többiekkel az Anisa számára oly fontos napot.

Az egyik nő egy tányérban gőzölgő rizst és mangót tett elém. Az éhségtől majd kilyukadt a gyomrom, ezért mohón falni kezdtem. Az étel azonban nem ízlett, így undorral löktem arrébb az edényt. Nem értettem, mi folyik körülöttem, de azt tudtam, hogy az anyám tényleg dühös, a testvérem meg rosszkedvű

– így én is rázendítettem. Ettől anyámnak végképp elege lett. Kézen fogott, azt mondta: „Megyünk!” Majd nem törődve a lakodalmas vendégek tiltakozásával, lerángatta Anisát az emelvényről, átvitte az egyik szomszédos szobába, és levette róla a fehér, esküvői szarít. A sarokba hajította a ruhát, majd feladta a kislányára azt a szoknyát és blúzt, amelyben egy héttel korábban otthonról útnak indította. Így hát készen álltunk a hazaútra, és a kijárat felé vettük az irányt. Anyu – miközben átverekedte magát az óbégató tömegben – szorosán maga mellett tartott mindkettőnket. A vőlegény családtagjai ugyan megpróbálták visszatartani, de anyu megmakacsolta magát, és hamarosan már a hazafelé vezető hegyi ösvényt tapostuk.

Ettől kezdve Anisa – bár egyelőre még továbbra is velünk lakott – hivatalosan férjhezmentnek számított. Férje, Movlal időnként meglátogatott minket, némi zöldséget, gyümölcsöt, édességet és teasüteményt hozott magával. Mindig vártam, hoz-e jákafagyümölcsöt, imádtam ugyanis a lágy, édes ízét. A szokásnak megfelelően Movlal várt a házasság elhálásával addig, amíg a feleségének megjön az első menstruációja. A nővérem tizenkét éves múlt, amikor ez megtörtént. A zavartalan együttlét érdekében anyu külön szobát készített elő a házaspárnak. Nem tudom, mi történhetett ott, de attól fogva, ahányszor csak Movlal megérkezett hozzánk, Anisa elszökött otthonról, és a közeli hegyekben húzta meg magát. Az égvilágon semmi nem bírhatta rá, hogy még egyszer kettesben maradjon a férjével. Anyu elmagyarázta a vejének, hogy türelmesnek kell lennie, és időt adni a lánynak. Így hát Movlal várt. Amikor pedig eljött hozzánk, főleg

engem szórakoztatott. Sétálni vitt, a nyakában cipelt, népszerű játékokat játszott velem. Szerettem a *rangoli** mókásságát, ennek készítésekor mindig sokat neveltünk. Civódtunk, milyen anyagokat és színeket használjunk, hogy a legszebb minták tűnjenek elő. Időnként a szomszéd gyerekek is csatlakoztak hozzánk, és *kabbadi*** játszottunk. Imádtuk ezt a játékot, és képesek voltunk órákon át elszórakozni vele. Csak Anisa volt szomorú, miután Movlal elutazását követően visszafordult hegyi rejtekéből.

– Azt én is szerettem volna játszani... – jegyezte meg keserűen.

– Akkor maradj, és játssz velünk! Miért menekülsz el?

– Nem tehetem... – felelte komoran, és elfordította a fejét.

Ilyenkor megpróbáltam a kedvében járni, és javasoltam, hogy játsszunk golyósat. Az egyszínű golyók különféle sorokba való rakosgatása teljesen elbűvölte, így csakhamar felderült az arca.

* *Rangoli* – hagyományos indiai művészeti forma: színes kompozíciók festése a földre. A hinduk rizsszemekből, homokból, gabonából, virágszirmokból vagy krétával mintákat hoznak létre. A sokszínű mintákat az ünnepnapok előtt készítik el, de a gyerekek minden külön ok nélkül is gyakran készítenek efféle mozaikokat.

** *Kabbadi* – népszerű gyermekjáték Indiában. A gyerekek két csapatra oszlanak, és felsorakoznak egymással szemben egy négyszögletes mezőn. A jeladást követően egy kiválasztott játékos átszalad az ellenfél mezejére, és amíg egy lélegzettel elkiáltja, hogy *kabbadi*, igyekszik minél több riválist megérinteni. Amint vége a kiáltásnak, vissza kell térnie a csapata térfelére. A megérintett játékosok kiesnek a játékból.

Egy nap észrevettem, hogy anyu a két legjobb száriját pakolja bele egy kistáskába. Megkérdeztem, mit csinál.

– Kuvaitba utazom, kislányom... – Szorosan magához ölelt. – Ott gazdag emberek élnek, és én nekik fogok dolgozni. Soha többé nem fogsz már éhezni. – Kedvesen megcirógatott, és pusztit nyomott a fejem búbjára.

Nem tudtam, mi az a Kuvait. Azt hittem, valahol a közelben lehet – és ha anyu ott dolgozik, estére biztosan hazajön majd. De nem így történt. Éjjel egykor anyu felébresztett minket.

– Kísérjetez ki a vasútállomásra! – mondta.

Két másik szomszédasszonyunk is ekkor indult el Kuvaitba, hogy szolgálóként dolgozzanak az idegen országban. Őket is elkísérte a családjuk. Egész kis tömeg baktatott az éjszakában az állomás felé. Még akkor is sötét volt, amikor odaértünk. Az utasokkal együtt vártuk a vonatot. Engem kimerített a hosszú menetelés, így csakhamar elbóbiskoltam.

– Ébredj már! Anyu elutazik! – rázott meg alaposan a nővérem.

A peronon örvénylett a tömeg. Egy pillanat alatt szem elől veszítettem anyut. Tekintetemmel megpróbáltam követni a sokszínű szárik, a hajnal gyér fényétől elmosódott arcok tömegében, a búcsúlelésekben összefonódott karok ingoványában. Nem találtam meg. Amikor a vonat elindult, sokáig kiáltozva futottam az utolsó vagon mögött:

– Anyu! Anyu! Maradj! Kérlek, ne utazz el! Ne hagyj itt, anyukám! – Hangosan zokogtam. Azt hittem, ha anyu meghallja a sírásomat, menten visszafordul.

A vonat eltűnt a távolban, de én még mindig abban reménykedtem, hogy másnapra anyu hazajön. De nem jött meg sem másnap, sem az utána következő napon – de egy hét, egy hónap, egy év múlva sem. Csak három évvel később láttam viszont.

Anyu elutazása után beköltözött hozzánk a nővérem férje a szüleivel. Anisa már nem tudott elszökni Movlal elől, és egy szobában kellett aludnia vele. Ettől fogva az arcán mindig ott bujkált egy kis szomorúság.

Egy idő múlva anyu kezdett pénzt küldeni az eltartásunkra, és ruhákkal teli csomagok is érkeztek tőle. Emlékszem egy kék-fehér, fodros ruháskára. Amikor az rajtam volt, úgy éreztem, mintha az a gyönyörű baba lennék, amit szintén anyu küldött Kuvaitból. Sokszor játszottam ezzel a babával, és ilyenkor anyura gondoltam.

Az esős évszak közepén egyszer csak berontottak hozzánk a halott apánk rokonai.

– Takarodjatok innen! – ordította apánk bátyja. – Ez nem a ti házatok! Ti nem lakhattok itt!

– De hová menjünk? – kérdezte sírva Anisa. – Nekünk nincs másik házunk!

– Az utcára! – rikácsolta apánk bátyjának a felesége. – Annyian laknak az utcán, miért pont ti ne tehetnétek ezt? – Az összes holminkat kihajigálták a ház elé. Minden vagyonunk a sárban kötött ki. A fazekak, a tálak, a ruháink, az ágyneműnk, még az egyetlen babám is. A kedvenc ruhám is itt végezte. A szakadó eső cseppjei belemosták a szövetét a felázott latyakba, és hamarosan elveszítette szép, élénk színeit, barnás ronggyá változott.

– Nem! Nem akarom! – Hisztérikus bömbölésbe kezdtem. – Anyu! Anyu!

Látva kétségbeesésemet, a testvérem ököllel esett neki a nagybácsinknak. Az felbőszülve a földre lökte Anisát, majd ütni-verní, rugdosni kezdte. Nem nézhettem, hogy a nővéremet ütlegetik. Kiszaladtam, és bőrig ázottan már fordultam is vissza, kezemben egy durva élű kődarabbal. Teljes erőből odacsaptam vele a testvéremet még javában tángáló bácsinak. A füle mögötti sebből patakokban ömleni kezdett a vér.

– Rendőrség! Rendőrség! – sikoltozta a bácsi felesége. – Ez a lelenc megölte a férjemet!

Olyan csetepaté támad, hogy az összes szomszéd összefutott. A falu vezetőjének szerepét betöltő öregember is értesült a dologról.

– Mi folyik itt? – kérdezte, miközben igyekezett rájönni, miről is szól a kavarodás.

– Nekik nincs joguk itt lakni! – kiabálták túl egymást apánk rokonai. – Ez a Bibi fattyú, nem családtag!

– A ház az apámtól maradt ránk, az öcsém nem él, ez pedig itt nem az ő kölyke! – A bácsi idegesen próbálta csillapítani a vérzést. – Minden miatta van! – Vád-lón mutatott rám. – De én most elintézem! – És fenyegető arckifejezéssel megindult felém.

– Rendőrség, hívják a rendőrséget! – ordibálták apánk rokonai.

– Csukják börtönbe a lányt! – csatlakozott a kiabáláshoz a nagynénink.

Rémülten bújtam meg a falubíró háta mögött. Mindenki szörnyen felbőszült, még az öreg szavait sem voltak hajlandók végighallgatni, aki megkísérelt

enyhíteni a helyzetet. Ekkor látva, hogy jó szóval nem megy semmire a házat máris elfoglaló, tomboló rokonoknál, az öreg így döntött:

– A kislányok most velem jönnek. Holnap pedig nyugodtan elbeszélgetünk, és megpróbáljuk józanul megoldani a vitát.

Aniséval felkapkodtuk vagyunkánk sárból kimenthető maradványait, és követtük a bírót, aki elvezetett minket az otthonába. Egy apró, üres szobát utalt ki nekünk szállásul.

– Most aludjatok – mondta. – Holnap majd foglalkozom veletek.

Ezzel becsukta az ajtót, mi pedig Aniséval összebújtunk a földre vetett matracon, és egymás karjában zokogtunk. Arra gondoltam, hogy ha anyu itt lett volna, nem engedi, hogy idáig fajuljanak az események.

A következő napok sem hoztak megoldást. A nagybácsink hamarosan eladta családi fészünkét, így hajléktalanná váltunk. Néha elsétáltam egyszer volt, de elvett otthonunk előtt, és makacsul hajtogattam:

– Ez az én házam... Ez az én házam... – De nem mehettem be. A sárga-pirosra festett keretű bejárati nyíláson keresztül meglestem az égszínké falakat, és felidéztem magamban azokat a boldog pillanatokat, amelyeket odabent anyámmal töltöttem el. Időnként végigsimítottam az apró kertünk körül futó nádkerítésen, de az új tulajdonosok hamar elzavartak onnan. A nővérem ölelésében kerestem menedéket. Ott maradtunk az öreg hajlékában. De Anisa férje nem sokkal ezután magával vitte a testvéremet a távoli városba, ahol munkát kapott. Így teljesen magamra maradtam.

Igyekeztem a tanulásra összpontosítani. Anyu még kuvaiti elutazása előtt beíratott az iskolába. Telugu* nyelvet, matematikát, angolt és történelmet tanítottak. Ám a falusi tanítók nem álltak hivatásuk magaslátán, így iskolatársaimmal együtt időnk többségét a padban való haszontalan üldögéléssel töltöttük. Tanulmányaim valójában csak akkor indultak be, amikor anyu pénzt küldött arra, hogy beírassanak egy magániskolába. Matematikából és angol nyelvből osztályelső lettem. Nagyon igyekeztem, mert azt akartam, hogy anyám majd büszke legyen rám, ha hazajön.

Egy éve laktam már az öregnél, amikor azzal a hírrel keresett fel a nővérem férje, hogy Anisa kisfiút szült. El is vitt magukhoz egy rövid időre, hogy megnézhessem az unokaöcsémet. A kicsit azonnal a szívembe zártam. A tekintete anyut juttatta eszembe. Annak is örültem, hogy végre megint a sajátjaim között lehetek. Nem akartam visszamenni a falunkba, ahol az emberek gonoszul bántak velem, mert úgy tartották, hogy házasságon kívüli kapcsolatból születtem. Movlal pár nap után mégis visszaküldött a falubíróhoz, mert szerinte iskolában van a helyem. Fittyet hánytam Movlal véleményére: úgy döntöttem, a magam feje után megyek, és visszautazom hozzájuk, hogy együtt lakjam a nővéremmel és a családjával. Már másnap éjjel elhagytam szerény szobácskámat. Összekapkodtam a ruháimat, és egy szál magamban kigyalogoltam a vasútállomásra. A nővérem ajándéka,

* Telugu nyelv – 70 millió ember beszéli India Ándhra Prades államában, ahol hivatalos nyelv.

néhány rúpia zörgött a zsebemben, amit a látogatás-kor kaptam tőle. Emlékeztem rá, hogy a vonat hajnali négykor indul. A szemem le-lecsukódott, de küzdöttem az álmosággal, mert féltem, hogy a vonat nélkülem megy el. Sikerült ébren maradnom, és az utasok tömegében én is felkapaszkodtam a vagonba. Tudtam, hogy sokáig fog tartani az utazás, és csak másnap reggelre fogok odaérni. Néhány óra múlva mardosó éhség vett rajtam erőt, de nem akartam az utolsó rúpiáimat elherdálni, mert nem tudtam, mikor lehet rájuk ennél is nagyobb szükségem. Csak egy kis doboz teasütemény volt nálam. Ezt eszegettem – mire rögtön odaszaladt egy kisgyerek, és a kezét nyújtva kért belőle. Az összes maradékot neki adtam a csomagból. Ezt meglátva a gyerek szülei megkínáltak a náluk lévő elemózsiából. Így az éhségem csillapult.

A vonat zakatolt, zakatolt, én pedig lestem a nagy hidat, mert emlékeztem rá, hogy az utána következő harmadik megállónál kell leszállnom. Mikor végre a hídhöz értünk, és a vonat meglehetősen hosszan haladt a nyílt, barna víztükör felett, az emberek kinyitották az ablakokat, és pénzüket kezdték hajigálni a vízbe. Nem tudtam, miért szórják be a pénzt, de én is úgy tettem, mint a többiek – így utolsó pénzecském a nagy folyóban süllyedtek el.*

Világosan értem el úti célomhoz. A nővérem egészen elképedt, amikor meglátott az ajtóban.

* A Godavari folyóról (1465 km) van itt szó, amely a Gangesz után a második legnagyobb indiai folyó. A szokás úgy tartja, hogy ha pénzt hajítanak a sodrásába, az sikert és boldogságot jelent. A Godavari a hinduizmus hívei szerint szent folyó.

– Te meg hogy kerültél ide? – sikoltotta. – És hogyan egyedül jöttél? Hiszen nagyon messze lakunk!

– Itt vagyok, ragyogok! – vigyorogtam, mert örültem, hogy végre az enyéim között lehetek. – Veletek akarok lakni!

Végül a sógorom beleegyezett a maradásomba, mert megígértem, hogy segítek a kisfiú gondozásában és a házimunkában. Új kötelességeim hamarosan annyira lefoglaltak, hogy nem is lett volna időm iskolába járni.

Az egyik legfontosabb esemény, amit azokból a napokból megőrzött emlékezetem, az embermilliók gyászanak és sírásának hangja az utcán.

– Megölték Indira Gandhit! Indira Gandhi merénylet áldozata lett! – adták tovább szájról szájra a hírt.

Mindenki az elérhető tévékészülékek elé gyűlt, és együtt nézték az élőben közvetített eseményeket. Méltatói sírva emlékeztek meg a kiváló vezetőről, aki nagy betűkkel írta be magát országunk történelmébe. A nővérem is talált egy zsúfolt helyet, ahol az emberek egy villogó fekete-fehér képernyőről próbáltak friss híreket megtudni. Az összegyűltek lábai között csusszantam előre, de a készülék csak nagy füstfelhőket és lángoló tüzeket mutatott. Nem találtam érdekesnek ezeket a képeket, ezért inkább kimentem biciklizni.

Egy másik esemény, amire jól emlékszem, a fényképésznél tett látogatás volt. Anyu az egyik, Kuvaitból visszatérő szolgálóval pénzt küldött, hogy készítsünk magunkról fotót a testvéremmel, és küldjük el neki, mert már rég nem látott minket. A kis unokáját

is szerette volna megnézni. Azóta is megvan ez a fénykép. A nővérem mellett állok mintás, térdig érő szoknyában és ugyanolyan anyagból varrt blúzban. A hajamból Chameli jázminból* font girland omlik alá. A karomban tartom az unokaöcsémet. A homlokunkon, a szemöldökünk között ott látható a szemmel verés** ellen festett fekete pötty. Amikor mostanában elnézgetem ezt a képet, leginkább a szokatlanul soványka karom és lábam tűnik fel magamon. No meg a végtelenül szomorú, hatalmas szempár.

Amikor Nazir kétéves lett, Anisa aggódni kezdett, miért nem beszél még. A kisfiú kiadott ugyan valamilyen hangokat, de ezeket nem értette meg senki. Movlal orvoshoz vitte, aki megállapította, hogy nem hall. A nővérem ekkor úgy döntött, Mallikardzsunára*** változtatja a kisfia nevét. Hitt benne, hogy ez majd segíteni fog a kicsi csodás gyógyulásában. A Tirumala szentélyhez**** is elutaztunk, hogy imádkozzunk a gyermek egészségéért. Sajnos nem történt csoda, és Mallikardzsuna jelenleg is siketnéma.

* Chameli (hindi) – jázminfajta.

** „Szent csepp” vagy „vörös csepp” (bindi) – a hinduizmus hatása alatt álló területeken a nők viselik. Időnként az indiai muszlimok is átveszik a szokást, és pöttyöt festenek (vöröset vagy feketét) díszítő vagy védő célból.

*** Mallikardzsuna – az egyik legfőbb hindu istenség, Síva egyik neve.

**** A Tirumala templomkomplexum Ándhra Pradesh területének hegyvidékén található, a világ egyik leglátogatottabb vallási központja. Az Aranyszentély nagy számban vonzza magához a zarándokokat, mivel úgy tartják, hogy Visnu istennő megtestesülésének, Venkatésvarának a közbenjárásával minden kívánságuk teljesül.

E korszak legboldogabb napja az volt, amikor meglátogattott minket a falunkból az egyik régi szomszédunk. Emlékszem, hogy amikor hazaértem, már nálunk ült, és teát kortyolgatott.

– Megjött anyukád Kuvaitból! – kiáltotta, amint beléptem az ajtón.

– Anyukám! Anyukám! – tapsoltam, ugrándoztam boldogságomban. – Anyu visszajött! – Sebesen pörögni kezdtem – ennyire örültem a fantasztikus hírnek.

Kis idő múlva azonban észrevettem, hogy Anisa könnyezik.

– Miért sírsz? – rohantam oda hozzá. – Hisz hazamegyünk, találkozunk anyuval! Ne sírj! Anyu! Anyu! – hajtogattam egyre, és máris újra pörögtem.

A testvérem elmagyarázta, hogy ő nem utazhat velem. Őriznie kell a házat, hazavárni a férjét, aki akkoriban már egy másik településen dolgozott. Anisa tudta, hogy ha elutazom, egyedül kell vigyázni a beteg kisfiára. Így hát ő egyelőre nem találkozhatott anyuval. Sajnáltam, hogy nem jön vissza velem a falunkba, de még ez sem tudta elhomályosítani boldogságomat, hogy most már hamarosan együtt leszek az anyukámmal.

És a falunkba érve a szomszéd a saját házukhoz vitt el! Anyu a Kuvaitban megkeresett pénzért visszavásárolta az épületet az előző tulajdonosoktól. Megint ugyanabban a szobában laktam, amit gyerekkorom óta ismertem, a saját ágyamban feküdtem, anyu pedig ott ült mellettem. Én voltam a legboldogabb gyerek a világon! Egy lépésnyire sem tágitottam anyutól, és úgy hittem, hamarosan visszaülök az iskolapadba

is. Akkor majd meglátja anyu, hogy milyen okos kislánya van!

Mégsem mentem vissza az iskolába. Azokban az időkben anyu rengeteg emberrel beszélt. Ezekből a beszélgetésekből megértettem, hogy kuvaiti tartózkodása alatt anyu lezuhant valahonnan, és még mindig komoly gond van az egészségével. Az orvos megtiltotta anyunak a munkát, mert az erőfeszítéstől akár teljesen le is bénulhatott volna.

Egy alkalommal hallottam, amint anyám azt mondja egy idegen férfinak:

– Intézd el Bibinek az útlevelet!

Erre a férfi így szólt:

– Úgy kell csinálnunk, hogy idősebbnek látsszon, mert túl fiatal.

Nem sokkal ezután furcsa események vették kezdetüket, amelyeket egyfajta játékként fogtam fel. Anyu fényképészhez vitt. Elmondta, hogy az útlevélhez fényképre lesz majd szükségem. Nem tudtam, mi az az útlevél. A fotóm valószínűleg nem nyerte el anyu tetszését, mert közölte, hogy csináltatnunk kell még egyet. Egyszer éjjel kettőkor rázott fel, majd a kialvatlanságtól bedagadt szememet kohllal* feketítette körbe, és száriba öltöztetett. El voltam ragadtatva: életemben először viseltem úgy a szárit, mint a felnőtt nők. Megint elmentünk az ismerős fényképészhez. Ő is alaposan megszemlélt, de úgy tűnt, nem teljesen elégedett a kinézetemmel, mert maga látott neki, hogy a szememet vastagon körülkerítse kohllal. Kiadta

* Indiában népszerű, ősi arab szemfestő kozmetikum, melyet porrá őrölt antimonból készítenek.

az utasítást anyunak, aki erre olyasfajta lágy hullámokat fésült a hajamba, amilyeneket csak idősebb nők viseltek. A férfi csak ekkor fotózott le, majd elégedetten rámosolygott anyura. Később megtudtam: fontos volt, hogy a fényképen idősebbnek tűnjek, mint amennyi valójában voltam. Az útlevelemben a születési évemnél néhány évvel korábbi időpont szerepelt. Tízévesként nem szegődhettem volna el szolgálónak Kuvaitba.

Amikor az okmányok elkészültek, Bombayba utaztunk. Korábban sosem jártam ott. A nagyváros óriási méretei, zaja és az utcán nyüzsgő embertömeg teljesen elkábított. Szerencsére anyu ott volt mellettem. Egy aprócska szobát vettünk ki zuhannyal, de mosdóba a folyosóról lehetett bejutni. Egy férfi gondoskodott rólunk. Ahogy később megtudtam, ő a Kuvaitba szolgálókat toborzó cég ügynöke volt. Folyton elküldött valahová: orvosi vizsgálaton estem át, vért vettek, még a tüdőmet is megröntgenezték. Rengeteg hivatalos dolgot kellett elintézni, és mindenhová ez a férfi kísért el minket. Végül az ügynök kijelentette, hogy készen vagyunk: beleütötték az okmányaimba az utolsó pecsétet is, így lehetővé vált a kiutazás számomra.

Ekkor történt, hogy anyu alaposan megfürdetett, és elmagyarázta, mi a menzesz. Később néhány alapvető szót is lejegyeztetett velem kuvaiti nyelvjárásban. Azt mondta, ezekre nagy szükségem lesz a munkában. *Ta'ali* azt jelenti, 'gyere', *savi* – 'csináld meg', *dzsibi* – 'hozd ide', *ruhi* – 'menj', *mai* – 'víz', *ruz* – 'rizs', *akl* – 'étel', *matbah* – 'konyha', *hammam* – 'fürdőszoba'. Az új kifejezések nehezek voltak, ezért gondosan leírtam

az összeset. Anyunak volt még egy fontos tanácsa a számomra:

– Jegyezd meg, hogy ha enni adnak, mindent egyél meg! Ne csipegess úgy, ahogy otthon szoktál – simított végig a hajamon. Igaza volt. Otthon gyakran falatoztogattam, de mindig csak apró adagokat: két kanál rizst, aztán egy óra múlva egy kis zöldséget, majd megint egy kanálka rizst. – Jegyezd meg, hogy nem mindig juthatsz ételhez, ezért meg kell tanulnod egyszerre megenni mindent, amit adnak! – Szorosan magához ölelt.

Az elutazás előtt szárit adott rám, és felkötötte a hajamat, hogy idősebbnek nézzen ki. Ekkor kellett először hosszabb ideig szárit viselnem. Nagyon kényelmetlen volt. Olyan mereven lépegettem, mint egy kirakati baba, mert féltem, hogy ha akkor esik szét a szövet, amikor anyu már nem lesz ott, nem fogom tudni jól összefogni. Anyu, a sógorom és az ügynök kísérték ki a repülőtérre. A becsekkoláskor még ott voltak velem, de eljött a pillanat, amikor már magamnak kellett továbbmennem. Anyu és Movlal elsírták magukat.

– Elég legyen a könnyekből! – szólt rájuk keményen az ügynök. – Csak ráijesztetek! Na, menj már, menj! – lódított az átjáró felé. – Menj a többiek után! – Egyre erősebben taszigált. – Keresd meg a helyiséget, amin ez a szám van – mutatott rá egy számra a beszállókártyán. – És ott várj, amíg azt nem mondják, hogy beszállhatsz a repülőgéphez.

Amikor megtaláltam a számomat, és helyet foglaltam a repülőgép indulására váró emberek között, kimondhatatlan, egyre növekvő pánik fogott el. A fejemben

egy halom megválaszolatlan kérdés kergette egymást. *Hol vagyok? Mit csinállok itt egyedül? Hová megyek? Mi vár rám?* Úgy féltem, mint még soha életemben – de csak ültem tovább dermedten, tehetetlenül. Rettegtem, hogy ha kicsordulnak a könnyeim, akkor az emberek majd kiabálni fognak velem. Tehát mélyen lehajtottam a fejem, és egész bensőmben hangtalanul zokogtam.